

Europaudvalget

FOLKETINGET



REFERAT

AF 26. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: fredag den 13. april 2018
Tidspunkt: kl. 11.00
Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Mads Fuglede (V), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Søren Søndergaard (EL), Rasmus Nordqvist (ALT) og Holger K. Nielsen (SF).

Desuden deltog: udenrigsminister Anders Samuelsen, minister for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde Karen Ellemann samt miljø- og landbrugsminister Esben Lunde Larsen.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3613 (udenrigsanliggender) den 16. april 2018

EUU alm. del (17) – bilag 564 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren ville forelægge rådsmødet for udenrigsanliggender den 16. april 2018. Punkterne på dagsordenen var til orientering. De øvrige punkter kunne drøftes, hvis medlemmerne ønskede det.

1. Rusland

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3613 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (15) – bilag 490 (udvalgsmødereferat side 666, senest behandlet i EUU 11/3-16)

Udenrigsministeren: Det første punkt, jeg vil nævne, er Rusland, der er på dagsordenen for rådsmødet her en måneds tid efter det russiske præsidentvalg den 18. marts. Vladimir Putin blev helt som forventet genvalgt i en valgproces, som ifølge de internationale valgobservatører ikke levnede megen plads til reel konkurrence.

Drøftelsen på rådsmødet omhandler alle aspekter af forholdet til Rusland, men kan naturligvis ikke undgå at blive præget af den krise, der er opstået som følge af mordforsøget i Salisbury.

På mødet i Det Europæiske Råd den 22. marts støttede EU op om den britiske vurdering om, at det er højst sandsynligt, at Rusland står bag, og at der ikke er andre plausible forklaringer. Siden har i alt 28 lande, heraf 19 EU-lande, i en velkoordineret handling udvist i alt ca. 150 russiske diplomater som følge af hændelserne i Salisbury. Danmark udviste som bekendt to russiske diplomater. Hertil kommer lande, der på anden måde har protesteret, blandt andet ved at hjemkalde deres ambassadør til konsultationer. Det er et meget klart udtryk for solidaritet med Storbritannien – og et meget stærkt signal til Rusland. Det

kan ikke undgå at gøre indtryk i Moskva med en så robust vestlig reaktion. Ruslands modreaktion med reciprocitet var ventet og har som bekendt ført til, at to danske diplomater er blevet udvist.

På mødet i Det Europæiske Råd blev det desuden besluttet at styrke arbejdet med at modgå kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare risici. Og det blev besluttet at styrke indsatsen over for hybride trusler på cyberområdet samt vedrørende strategisk kommunikation og kontraspionage. Der vil blive afrapporteret om dette arbejde på mødet i Det Europæiske Råd til juni. Jeg forventer, at vi på rådsmødet på mandag vil påbegynde forberedelsen af Det Europæiske Råd i juni, hvor EU også vil skulle forholde sig til de eksisterende sanktioner mod Rusland. Der er ikke lagt op til konkrete beslutninger om yderligere tiltag på rådsmødet mandag.

Vi må nu se, om Rusland vil bevæge sig mod større isolation eller vil tage imødekommende skridt i lyset af det internationale pres. De russiske udmeldinger i Salisburysagen giver ikke umiddelbart anledning til optimisme, men vi skal være parate til at modtage en udstrakt hånd, hvis vi ser tegn til det. Det er ikke i vores interesse at isolere Rusland.

Jeg forventer, at der på rådsmødet vil være klar opbakning til at fastholde EU's fem principper for politikken over for Rusland. Det drejer sig for det første om fuld implementering af Minskaftalen vedrørende konflikten i det østlige Ukraine som nøgle til ethvert politikskifte; for det andet om styrkede relationer til EU's øvrige naboer i øst; for det tredje øget modstandskraft i EU over for pres, herunder via strategisk kommunikation og på energiområdet; for det fjerde selektivt engagement med Rusland på udenrigspolitiske emner og på områder med klar EU interesse; og for det femte støtte til civilsamfundet i Rusland og mellemfolkelige forbindelser.

EU vil dermed fortsætte den overordnede tosporede tilgang til Rusland, som principperne er udtryk for, nemlig robusthed og dialog, hvor det er i EU's interesse. Men det står også klart, at Salisburysagen har forskubbet balancen i retning af det robuste, og at vi på mandag vil udlægge spor for den videre håndtering heraf.

Holger K. Nielsen spurgte, om man kunne gøre sanktionspolitikken over for Rusland mere effektiv ved at målrette sanktionerne mod nøglepersoner i Putins magtapparat, herunder oligarker og deres virksomheder. At USA havde målrettet sanktionerne på den måde, havde faktisk haft en vis betydning. Havde regeringen overvejet at tage den idé op i EU?

Kenneth Kristensen Berth spurgte, hvilke EU-lande der havde valgt ikke at udvise russiske diplomater.

Søren Søndergaard mindede om, at Vestens udvisninger af russiske diplomater først var blevet udlagt som et skridt, som ville sende et stærkt signal og måske endda svække Rusland. Nu kunne man konstatere, at Rusland ikke bare havde udvist et tilsvarende antal vestlige diplomater, men endda et større antal, så udvisningerne rykkede måske ikke på noget. Det rejste spørgsmålet om, hvad den overordnede strategi egentlig var over for

Rusland, og hvornår den skulle diskuteres i EU. Ministeren havde nævnt, at EU's femte princip var støtte til civilsamfundet i Rusland og mellemfolkelige forbindelser – var der konkrete initiativer på vej?

Udenrigsministeren svarede Holger K. Nielsen, at man på rådsmødet om mandagen ville drøfte de videre skridt over for Rusland. Enkelte andre lande havde indført målrettede sanktioner, der mindede om den såkaldte Magnitskijlov i USA, hvor det er nøglepersoner, der bliver ramt, og den britiske regering havde åbnet for tilsvarende lovgivning efter hændelsen i Salisbury. Det danske udgangspunkt var, at sanktioner har størst effekt, når de indføres i fællesskab med andre lande, og at eventuelle yderligere tiltag skal foregå koordineret på EU-niveau. Ensidige sanktioner fra dansk side ville kræve et selvstændigt lovgrundlag.

Hans svar til Kenneth Kristensen Berth lød, at der blandt EU-landene var tre lande, nemlig Grækenland, Cypern og Italien, som hverken havde udvist diplomater eller kaldt deres ambassadører hjem til konsultationer. 19 EU-lande havde udvist diplomater. Han kunne oversende en samlet liste, hvis der var behov for det.

Den 26. april oplyste Udenrigsministeriet som svar på udvalgsspørgsmål 122 (EUU alm. del) fra Kenneth Kristensen Berth den 17. april, at det tredje land, der hverken havde udvist diplomater eller hjemkaldt sin ambassadør, var Østrig og ikke Italien.

Holger K. Nielsen var enig med ministeren i, at sanktioner ikke er effektive, hvis de kommer fra et enkelt lille land, men han kunne forstå, at nogle EU-lande ønskede at gå skridtet videre med noget, der mindede om Magnitskijloven. Hvad var den danske regerings holdning? Ville ministeren stille sig i spidsen og give sådan en idé opbakning på næste FAC-møde? Hvad var strategien over for Rusland? Der lod ikke til at have været nogen særlig sammenhængende strategi siden 2014.

Udenrigsministeren understregede, at regeringen ønskede at understøtte det russiske civilsamfund. Han havde selv mødtes med repræsentanter for civilsamfundet, sidst han besøgte Moskva, og han sørgede for på Danmarks vegne at række hånden ud de steder, han kom frem. EU prøvede at udarbejde en bred vifte af tiltag, som også ville indgå i mandagens drøftelser. Rent praktisk kunne det dog blive svært for civilsamfundet at modtage konkret støtten, og det var muligt, at den måtte begrænses til midler til kultur- og studenterudveksling.

2. Vestbalkan

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0065

Rådsmøde 3613 – bilag 1 (samlenotat side 5)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

3. Eksterne finansielle instrumenter

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3613 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Rasmus Nordqvist havde læst i samlenotatet, at regeringen var positiv over for Kommissionens tanker om at samle næsten alle udviklingsrelaterede instrumenter. Der var ikke noget konkret udspil endnu, men det forlød, at man planlagde at samle alt fra menneskerettigheder til African Peace Facility i en stor pulje. Man kunne derfor frygte, at fokus ville blive rettet ensidigt mod migration og noget for noget-princippet om tilbagesendelse af migranter. Hvad var regeringens holdning til at slå stort set det hele sammen? Var der ikke behov for at få en præcisering af instrumenterne i stedet for at samle dem under én hat? FN's 2030-mål om bl.a. bæredygtig udvikling, demokrati og menneskerettigheder burde være selvstændige fokusområder. Og skulle EU's Grønlandsbeslutning ikke prioriteres højt?

Udenrigsministeren svarede, at det nærmere indhold af Kommissionens forslag endnu ikke var kendt, så det var for tidligt at vurdere, hvor der ville være uenighed. Men man ventede, at Kommissionen ville foreslå en sammenlægning af de nuværende instrumenter, især på udviklingsområdet. Der var bred enighed om at prioritere de eksterne aspekter af migration, men Kommissionens tanker var, at instrumenterne skulle opdeles i tematiske og geografiske vinduer, så det ville ikke bare ende med en stor samlet masse. Regeringen var generelt positiv over for Kommissionens tanker. Fra dansk side foregik der et tæt samarbejde med det grønlandske selvstyre om, hvordan man kan sikre videreførelsen af EU's Grønlandsbeslutning.

4. Iran

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3613 – bilag 1 (samlenotat side 10)

Udenrigsministeren: Der forventes en drøftelse af fremtidsudsigterne for atomaftalen med Iran med fokus på, hvordan EU kan arbejde for at sikre fastholdelsen af aftalen.

Som også nævnt i forbindelse med forelæggelsen af rådsmødet for udenrigsanliggender i marts foregår der i øjeblikket en dialog mellem USA, EU, Frankrig, Tyskland og Storbritannien om atomaftalen. For EU og Danmark er det afgørende at bevare aftalen, men samtidig deler man fra dansk side de amerikanske bekymringer om bl.a. Irans regionale destabiliserende adfærd og landets missilprogram. Rådet forventes i den forbindelse at drøfte tiltag, der adresserer disse bekymringer.

I Rådet forventes generel enighed om EU's støtte til fastholdelse af atomaftalen med Iran og til behovet for at sikre aftaleparternes enighed om aftalen. EU-3 forventes som nævnt at presse på for nye tiltag. I EU-kredsen forventes der forskellige holdninger til spørgsmålet

om, hvordan man bedst adresserer bekymringerne vedrørende Iran og sikrer parternes fortsatte opbakning til aftalen.

Fra dansk side bakker vi op om EU-3s arbejde for at sikre fastholdelsen af atomaftalen med Iran. Vi er ligeledes villige til at støtte et eventuelt forslag fra EU3 om udvidelse af sanktionsregimet.

Holger K. Nielsen spurgte, om udenrigsministeren kunne bekræfte, at EU med den danske regerings støtte ville holde fast i atomaftalen, ligegyldigt om USA måtte opgive den. Det sidste var sandsynligt nu, og dermed ville det blive svært at få inddæmmet Iran i regionens konflikter og forhindre, at de mest rabiate kræfter fik overtaget i Iran.

Kenneth Kristensen Berth anede en ikke ubetydelig bevægelse fra ministeren i spørgsmålet om atomaftalen, og det var han godt tilfreds med, for Dansk Folkeparti havde hele tiden været skeptiske over for aftalen. Efterfølgende havde man set, hvordan Iran i ly af aftalen havde engageret sig yderligere i Syrien og Yemen og bidrog til at destabilisere hele regionen. Forestillede ministeren sig, at man kunne opnå enighed i EU om nye sanktioner, og inden for hvilke felter ville de i givet fald ramme? Det var ikke, som Holger K. Nielsen sagde, et spørgsmål om at støtte nogle moderate og stække nogle rabiate kræfter i Iran – man kunne snarere beskrive regimets fløje som udtryk for grader af vanvid.

Søren Søndergaard mente ikke, at det største problem var de atomvåben, Iran ikke har, men det, landet faktisk foretager sig, både eksternt og internt. I Enhedslistens optik er Irans befolkning, der er fjenden, men det undertrykkende regime, og det var afgørende at støtte befolkningen i at komme af med det. Der var en tendens til at glemme den interne undertrykkelse i Iran af nationale mindretal og demokratisk sindede, men det er også slemt, at Iran øvede indflydelse på en række regimer i regionen og nærmest havde overtaget Irak.

Der kunne være en vis form for rimelighed i sanktioner over for Iran. På den anden side var det vel for landet selv et spørgsmål om, hvor længe det ville give mening at opretholde aftalen, for hvis EU indførte sanktioner på andre områder, ville Iran vel på et tidspunkt begynde at overveje, hvad de egentlig fik ud af aftalen. Hvad var regeringens overvejelser om det dilemma?

Udenrigsministeren svarede, at Danmark fortsat bakkede op om aftalen, som var et resultat af et langt, hårdt, målrettet stykke arbejde. Samtidig delte regeringen den amerikanske bekymring over Irans destabiliserende rolle i regionen og landets ballistiske missilprogram. Regeringen støttede EU's holdning om, at man skulle forholde sig til de problemstillinger uden for atomaftalens rammer.

Holger K. Nielsen ville gerne have præciseret regeringens holdning, for Kenneth Kristensen Berth mente at kunne notere en ændring i sanktionspolitikken, men det var vel ikke korrekt? Atomaftalen stod vel ved magt og indebar, at iranerne skulle opgive at blive en atommagt, mens Vesten til gengæld gradvis ville ophæve sanktionerne? Udsigterne til at

få ophævet sanktionerne var en væsentlig årsag til, at præsident Rouhani og hans reformfløj kunne fastholde deres indflydelse.

Udenrigsministeren forsikrede Holger K. Nielsen om, at regeringen stod bag atomaftalen. På den anden side var regeringen enig med USA om, at Irans ballistiske missilprogram og landets destabiliserende rolle i området var bekymrende. Regeringen var villig til at lægge mere pres på for at få iranerne til at spille en anderledes rolle i regionen, men det var bestemt vigtigt, at det ikke gik ud over atomaftalen.

5. Syrien

– *Politisk drøftelse/rådskonklusioner*

Rådsmøde 3613 – bilag 2 (suppl. samlenotat)

Udenrigsministeren: På baggrund af den seneste forfærdelige udvikling i Syrien blev det tidligere på ugen besluttet, at Syrien også vil blive drøftet som et fuldt dagsordenspunkt på rådsmødet. Dertil vil Rådet også tage beslutning om nye rådskonklusioner på Syrien. Fra dansk side har vi entydigt støttet op om en drøftelse af Syrien, så EU på politisk niveau kan tage bestik af den seneste frygtelige udvikling.

Der kan nå at ske meget i Syrien inden rådsmødet på mandag. Derfor er det også svært at forudsige præcist, hvad der vil blive drøftet ved mødet. Dog er vi ikke i tvivl om, at den seneste udvikling i Ghouta, herunder weekendens angreb i Douma, vil være et helt centralt emne.

Regeringen tager på det kraftigste afstand fra brugen af kemiske våben, som vi desværre har set flere gange før i Syrien fra regimets side. Det er derfor også en prioritet for Danmark, at EU samlet opfordrer FN's Sikkerhedsråd til at nå til enighed om etableringen af en uafhængig mekanisme til at efterforske brugen af kemiske våben i Syrien. Desværre forhindrede Rusland Sikkerhedsrådet i at gøre netop dette tidligere på ugen. Det understreger blot behovet for, at EU sender et kraftig signal om, at Sikkerhedsrådet – og dermed ikke mindst Rusland – må løfte sit ansvar.

OPCW's tekniske sekretariat arbejder aktuelt på at sende inspektører til Douma – ligesom de har gjort ved tidligere angreb. Det bakker vi naturligvis fuldt op om.

I den sammenhæng er det også vigtigt, at EU understreger behovet for at retsforfølge dem, som står bag de værste overgreb i den syriske konflikt. Det indgår som en vigtig prioritet i EU's strategi for Syrien, men den seneste udvikling har kun sat en ny tyk streg under behovet for, at EU fastholder fokus på dette område. Det har Danmark presset på for i forhandlingerne om rådskonklusionerne. Det har fra konfliktens start været en dansk prioritet af sikre dokumentation af overgrebene i Syrien, så vi er parate, når det bliver muligt at stille de skyldige til ansvar.

De seneste måneder har vi set en kraftig eskalering af konflikten i Syrien med øget intensivering af det syriske regimes offensiver og den tyrkiske Operation Olivengren i Afrinregionen. Som konsekvens af de øgede kamphandlinger er den humanitære krise også forværret. Ved rådsmødet vil EU-medlemslandene derfor sende et stærkt signal om behovet for deeskalering og sikring af humanitær adgang. Siden FN's Sikkerhedsråd den 24. februar vedtog en resolution om våbenhvile for hele Syrien har vi desværre ikke set tegn på, at våbenhvilen bliver implementeret.

Udviklingsministeren deltager i den kommende konference om Syrien, som afholdes af EU og FN i Bruxelles den 24. og 25. april 2018. Her vil vi fra dansk side understrege flere af de politiske budskaber, jeg netop har fremhævet. Regeringen forventer også at afgive et betydeligt nyt dansk tilsagn om støtte til at løse den humanitære krise i Syrien.

Kenneth Kristensen Berth spurgte, om EU var på vej med initiativer til, hvordan man kunne få Tyrkiet til at trække følehornene til sig. Flere tyrkiske parlamentarikere havde givet udtryk for en drøm om et Stortyrkiet, der bl.a. skulle omfatte Kos og andre græske øer. Når det nu ikke kunne lade sig gøre, kunne man tage en del af Syrien i stedet. Det var et besynderligt skue at være vidne til.

Søren Søndergaard mente, at Assad var en ligegyldig kranssekagefigur. Det var Rusland og Iran, der bestemte og førte kampene, men med Assad i spidsen havde styret, støttet af Rusland og Iran, indtaget stort set alle oprørskontrollerede områder uden for den nordlige, kurdiskdominerede del. Men det ville Assad og hans allierede nok ikke lade sig nøje med. Inden længe ville de nordlige områder blive truet, og så blev det et spørgsmål om at inddæmme Assad. Kunne udenrigsministeren bekræfte, at Frankrig var gået aktivt ind i Manbij i Nordsyrien med både soldater og våben? Afspejlede det i givet fald et EU-perspektiv, eller var der tale et ensidigt fransk initiativ? At sætte militær ind i Manbij var en aktion rettet mod Assad, men også mod Tyrkiet. Kunne udenrigsministeren sætte et par ord på, hvad der skulle ske efter de ventede bombardementer?

Udenrigsministeren svarede, at det var vigtigt med konkret respons på et bestemt giftgasangreb. Det var den danske regerings ambition at sende et utvetydigt signal om, at man bakkede op om den reaktion, der måtte komme fra USA, Storbritannien og Frankrig. Det er så grundlæggende en overtrædelse af de internationale spilleregler, at man ikke bare kan sidde det overhørig, uanset hvad perspektivet ellers er. Man var nødt til at give et modsvar. Det var forståeligt at spørge, hvorfor man skulle reagere netop på de 60 døde i det konkrete giftgasangrebet, når så mange som 200.000 er døde i krigen. Svaret var, at det skulle man, fordi det var fundamentalt at vise, at kemiske våben ikke skal accepteres i nogen som helst krigsførelse. I modsat fald kunne brugen af kemiske våben komme helt ud af kontrol med op mod 30.000 døde.

Det var trist at følge russernes modspil. Rusland modarbejdede og forsøgte at politisere afgørelser om, hvorvidt der havde fundet et giftgasangreb sted eller ej i stedet for at støtte uvildige undersøgelser. Forhåbentlig ville responsen fra stormagterne blive endnu kraftigere end i 2017, hvor den havde haft en vis effekt. Nu afprøvede Assad og hans allierede

grænser igen. Den franske præsident Macron havde beviser for, at der var tale om et giftgasangreb, og det kunne man stole på. Svaret var ikke kommet endnu, fordi man var i gang med at koordinere detaljerne, men det ville sikkert bestå i målrettede angreb på militære faciliteter. Der ville i den forbindelse også være overvejelser om det længere perspektiv.

Han kunne ikke bekræfte Søren Søndergaard i, at Frankrig havde operationer i Manbij, og var uenig i, at Assad spillede en ligegyldig rolle. Det var dog bestemt Rusland og Iran, som forhindrede en positiv udvikling ved at beskytte og støtte styret. Assad var ikke en del af en langsigtet løsning, og han burde heller ikke være det med alle de forbrydelser, han havde begået. Men lige nu havde Assad magten, så uanset hvad der måtte komme af dårlige undskyldninger, bar han også ansvaret for sikkerheden. Nu afventede man svaret på det konkrete gasangreb fra USA, Storbritannien og Frankrig.

Danmark forsøgte at presse på for, at de ansvarlige blev dømt for deres krigsforbrydelser, og regeringen støttede FN's særlige Syrienudsending, Staffan de Misturas, forsøg på at trække processen hen imod noget, der forhåbentlig ville ende med stabilisering og frie demokratiske valg. Samtidig måtte man erkende, at den situation mildt sagt ikke lå rundt om hjørnet.

Svaret til Kenneth Kristensen Berth Lød, at regeringen løbende havde udtrykt sin bekymring over situationen i Afrin både i internationale fora, senest under det sidste EU-udenrigsministtermøde, og i bilaterale samtaler med Tyrkiet. Nu var det vigtigt, at situationen ikke eskalerede yderligere i det område, hvor Tyrkiet var til stede, og at Tyrkiet sikrer adgang for humanitær hjælp. Man kunne forvente, at den holdning ville blive udtrykt tydeligt på råds-mødet.

Holger K. Nielsen mente det var afgørende, hvad der skulle ske efter bombardementerne. Lige nu var det en form for reaktion. Ingen brød sig om Assad, og alle var vrede over forbrydelserne, men bombardementer er ikke det bedste modsvar, hvis ikke man har en strategi for, hvad man skal opnå med dem, og hvad der skal ske bagefter. Skulle man gøre noget ved Syriens kemiske krigsførelse, måtte man enten have et regimeskifte eller sørge for at få destrueret de kemiske lagre. Dagens forside på Weekendavisen beskrev, hvordan Syrien sidst havde taget Vesten ved næsen og i virkeligheden beholdt masser af kemiske depoter i Syrien trods forsikringer om det modsatte. Var der mulighed for at få FN's våbeninspektører derned igen? Det var bestemt trist at iagttage Ruslands opførsel, men man måtte erkende, at man ikke kunne opnå en løsning uden russerne. Vesten havde selv opgivet at lade oppositionen få magten i Syrien. Det var deprimerende, men man måtte erkende, at Assadstyret nu havde vundet. En strategi for, hvad der skulle ske efterfølgende, var nødt til at tage udgangspunkt i det. Nu sendte man missiler af sted uden en strategi – det var ikke betryggende.

Søren Søndergaard efterlyste en samlet strategi for Syrien, der også involverede Tyrkiet, for ellers kunne man risikere at gå fra asken til ilden. Det ene store problem i Syrien var Assad og hans allierede, det andet islamisme i forskellige afskygninger. Gik man ind og stækkede den ene, ville den anden stikke hovedet op som en dukke – og omvendt – og

det kunne man fortsætte med i lang tid uden en strategi. Islamisk fundamentalisme var nu på fremmarch i Syrien. Hele Afrinregionen var ved at blive overtaget af islamister, som havde blokeret indfaldsvejene til Afrin, så de oprindelige beboere ikke kunne komme tilbage, men havde måttet slå sig ned i ørkenen uden for Afrin by. Husene i byen var i ly af den tyrkiske besættelse i gang med at blive overtaget af fundamentalister. Nu ville Vesten sende bomber mod Assad, men man ville få det andet problem lige i hovedet på et tidspunkt, når man inden længe ville kunne registrere terroraktioner i Europa udført af islamister fra Afrin. Man kunne fjerne måske 2/5 af, hvad der var tilbage af Assads flyvevåben, men han ville bare få det erstattet af russerne eller iranerne. Bomberne ville ikke bringe problemerne i Syrien et skridt nærmere løsningen.

Udenrigsministeren svarede, at Tyrkiets krigshandlinger i Nordsyrien ikke skulle forhindre, at Vesten svarede igen på Assads konkrete giftgasangreb. Situationen i Syrien bestod af en masse dilemmaer, og der var fra Vestens side ikke vilje til at gå ind med soldater på landjorden som i Irak. Men kemisk krigsførelse var en sag i sig selv, og det var nødvendigt at give et politisk signal om opbakning til et modsvar.

Til efterlysningerne af en langsigtet strategi påpegede han, at Danmark med et bredt flertal i Folketinget gjorde meget i forhold til landets størrelse. Danmark er en af de største donorer til humanitære indsatser pr. indbygger og står for flere stabiliseringsindsatser, bekæmper IS i nabolandet Irak og lægger pres på for at få trukket krigsforbrydere for domstolene. En bredere diskussion om langsigtede løsninger var på dagsordenen på rådsmødet.

6. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3614 (almindelige anliggender) den 17. april 2018

EUU alm. del (17) – bilag 564 (kommenteret dagsorden)

1. Retsstatsprincipper i Polen

– *Status*

KOM (2017) 0835

Rådsmøde 3614 – bilag 1 (sammenfatning side 2)

Udenrigsministeren: Kommissionen forventes på rådsmødet den 17. april at informere om udviklingen i retsstatsdialogen med den polske regering. Kommissionen besluttede som bekendt den 20. december sidste år at aktivere artikel 7, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Union, over for Polen. Samtidig sendte Kommissionen et fjerde sæt anbefalinger under retsstatsmekanismen til den polske regering. Den polske regering havde frist for besvarelse af anbefalingerne den 20. marts i år.

Den primære kritik fra Kommissionen går på øget politisk indflydelse på de polske domstole. Det omfatter bl.a. tiltag vedrørende udskiftning af en betydelig del af de nuværende højesteretsdommere gennem pensionering og en øget politisk indflydelse på udpegningen af dommere i Polen.

Medlemslandene har ikke set den polske besvarelse, og jeg forventer derfor, at Kommissionen på rådsmødet vil orientere om indholdet af besvarelsen – ikke mindst, om der fra polsk side er blevet gennemført tiltag, der reelt imødekommer den bekymring, som Kommissionen og et stort flertal af medlemslandene deler. Samtidig forventer jeg, at Polen vil orientere om de tiltag, som man fra polsk side har taget.

Fra dansk side har vi gentagne gange udtrykt vores bekymring over retsstatsudviklingen i Polen, og vi har fra starten støttet Kommissionens dialog med den polske regering. Der er ingen tvivl om, at det er en sensitiv sag, men det drejer sig altså om helt grundlæggende demokratiske principper, som vi alle har tilsluttet os. Vi stiller disse krav til lande, der ønsker at blive medlemmer af EU, og derfor skal vi naturligvis også selv leve op til dem. I sidste ende handler det om EU's legitimitet og tilliden til bl.a. det indre marked.

Derfor er det også vigtigt at påpege, hvis udviklingen i et medlemsland går i en retning, der er i modstrid med de værdier og principper, der fremgår af traktaterne, og at forholdene forbedres. Her drejer det sig om at sikre, at det polske retssystem er uafhængigt af politisk indblanding.

Jeg synes, det er positivt, at den polske regering har engageret sig mere i dialogen med Kommissionen, end tilfældet var tidligere. Det er mit indtryk, at dialogen mellem Polen og Kommissionen vil fortsætte helt frem til rådsmødet i næste uge. Blandt andet aflagde Kommissionens første næstformand, Frans Timmermans, besøg i Warszawa tidligere på ugen. Efter mødet udtrykte Timmermans tilfredshed med, at der er en dialog mellem Polen og Kommissionen.

Fra polsk side har man på enkelte punkter søgt at imødekomme kritikken. Det gælder f.eks. pensionsalderen for dommere, der ændres til 65 år for både mænd og kvinder. Samtidig slog Timmermans også fast, at det er helt afgørende, at dialogen fører til konkrete resultater, hvilket vi fra dansk side er helt enig i. Jeg ser frem til, at medlemslandene på rådsmødet får mere information om dialogen mellem Polen og Kommissionen.

Kenneth Kristensen Berth understregede, at Dansk Folkeparti ikke kunne støtte hetzen mod Polen. Polen agerede ikke på en måde, så man måtte antage, at det var et udemokratisk land. Det var også glædeligt, at den tyske indenrigsminister, Horst Seehofer, efter valget i Ungarn havde bemærket, at der skal skabes mere plads til, at lande, der har en anden opfattelse end den, der er gældende på bjerget, også skal kunne agere efter det. Han mente, at det var illusorisk at forestille sig, at atombombeparagraffen kunne udløses, da der heldigvis var lande, der havde en anden position end den danske og dermed støttede Polen.

Rasmus Nordqvist gav sin fulde opbakning til at gå videre i forhold til Polen. Det er afgørende at forsvare de principper og værdier, som EU's fællesskab bygger på. Diskuterede man blandt ministrene, om man skal kunne gøre brug af mildere redskaber end at ty til artikel 7?

Holger K. Nielsen påpegede, at her efter det ungarske valg ville artikel 7 ikke kunne anvendes, da Ungarn ville blokere for det. Kunne man blive enige om at genere Polen mest muligt inden for gældende rammer og muligheder – eventuelt ved hjælp af økonomiske instrumenter?

Peter Hummelgaard Thomsen bakkede op om regeringens kritik af Polen og om at gøre brug af de nødvendige instrumenter. De fleste beretninger fra det ungarske valg gik på, at der var tvivl om, hvorvidt valget var blevet afholdt på fair vis. Det måtte give anledning til bekymring alle steder. Der er mange forskellige holdninger i EU-landene, men alle landene har meldt sig ind i et fællesskab med nogle grundlæggende demokratiske principper, og alle har skrevet under på københavnerkriterierne. Kunne man fjerne strukturfondsmidler eller landbrugsstøtten for at markere, at udviklingen gik den forkerte vej?

Udenrigsministeren hilste det velkomment, at der var kommet gang i dialogen mellem Polen og Kommissionen. Han så frem til en afrapportering, så man kunne tage konklusionerne op i udvalget. Ministeren håbede ikke, at man skulle gøre brug af atombombeparagraffen, men holdt fast i EU's legitimitet: alle lande skal overholde de demokratiske værdier og regler. Hvordan de enkelte lande sørgede for dét kunne diskuteres, og der var selvfølgelig forskelle fra land til land. Om koblingen mellem udbetalingen af EU-midler og overholdelse af retsstatsprincipper sagde ministeren, at der endnu ikke var stillet et forslag om den slags sanktioner. Regeringen var positiv over for at se på muligheden for nye tiltag, så man sikrer, at alle medlemslandene respekterer de basale retsstatsprincipper og på, hvordan EU kan styrke eksisterende instrumenter. Det ville regeringen se nærmere på, når der kom et konkret forslag fra Kommissionen.

Formanden ville gerne udrydde eventuelle misforståelser blandt de seere, der måtte følge udvalgets møde. Med atombombeparagraffen henviste man til EU-traktatens artikel 7, der giver mulighed for, at man kan suspendere et EU-lands rettigheder. Der var altså ikke tale om, at udvalget var helt oppe i det røde felt og talte om at bruge atombomber.

Kenneth Kristensen Berth mente, at der faktisk var tale om en atombombe eller måske en neutronbombe, fordi man ved at aktivere artikel 7 sletter et lands ret til at stemme. Polakkerne ville i så fald blive sat helt uden for indflydelse. Ligesom man ikke havde held med det, da man indførte sanktioner mod Østrig på et vanvittigt grundlag, ville man heller ikke have held med det denne gang. Han fandt det absurd at køre en hetz mod et medlemsland, fordi landet ændrede reglerne for udpegelse af dommere.

Udenrigsministeren mente, at man kunne være enige -- og det gjaldt også Dansk Folkeparti -- om, at der er en grænse for, hvad man kan tillade sig nationalt: Alt er ikke tilladt, bare fordi man er med i klubben. Man kunne have forskellige meninger om, hvornår man skulle sætte ind over for Polen, men nu var dialogen i gang, og det var svært ikke at hilse den velkommen. Alle håbede på, at sagen blev landet på en fornuftig måde.

Kenneth Kristensen Berth påpegede, at man aldrig fik lov til at stemme om forfatningstraktaten, fordi den pludselig blev til Lissabontraktaten, og så var der ifølge Justitsministeriet ingen problemer vedrørende afgivelse af selvstændighed og suverænitet. Hvad ligger der egentlig i retsstatsprincippet? Hvis et EU-land indførte militærdiktatur, var det en anden sag, men at indføre sanktioner mod et EU-land baseret på elastik i metermål, som EU's værdier er udtryk for, var i sig selv udemokratisk. Derfor var Dansk Folkeparti imod processen mod polakkerne.

Udenrigsministeren understregede, at han netop havde sagt, at han forventede, at alle var enige -- inklusive Dansk Folkeparti og regeringen -- om, at der er en ydre grænse. Det var blevet bekræftet, og det var ministeren glad for.

2. Reform af EU-valgloven

– *Politisk drøftelse/godkendelse*

INL (2015) 2035

Rådsmøde 3614 – bilag 1 (samlenotat side 4)

EU-note (15) – E 33 (note af 22/6-17)

EUU alm. del (16) – bilag 475 (udvalgsmødereferat side 675 FO,
forhandlingsoplæg forelagt EEU 3/2-17)

Udenrigsministeren: Jeg skal for god ordens skyld gøre opmærksom på, at der har indsneget sig en slåfejl i samlenotatet vedrørende EU-valgloven. Der står i beskrivelsen af Rådets kompromisforslag, at der foreslås en obligatorisk spærregrense på 2 pct., hvor der skulle stå 2 til 5 pct. Det beklager jeg naturligvis. Samtidig vil jeg gøre det helt klart, at det ikke har betydning for den måde, vi afholder europaparlamentsvalg på i Danmark.

Kenneth Kristensen Berth mente, at der var en uoverensstemmelse mellem samlenotatet og det, som han haft fået oplyst fra tyske samarbejdspartnere i Europa-Parlamentet: I det tilsendte stod der, at den tyske forfatningsdomstol havde erklæret spærregrensen for ugyldig, og at Tyskland skulle være modstander af at indføre den. Fra Bruxelles lød det derimod, at Tyskland arbejdede ihærdigt for spærregrensen – muligvis for at slippe for nogle af de mindre partier, som man ikke brød sig om i Tyskland, blev valgt ind. NPD var f.eks. ikke et parti, som Kenneth Kristensen Berth havde sympati for, men ikke desto mindre var det blevet valgt ind på lovformelig vis.

Forslaget ville ikke have betydning for Danmark, men regeringen burde alligevel engagere. Der skal mange stemmer til for at blive valgt til Europa-Parlamentet, så hvis et stort antal vælgere udviser en kandidat den tillid, skal pladsen også tildeles – uanset hvilke holdninger et parti står for. Hvis der var behov for at lukke mødet for at give klar besked om den tyske holdning, måtte man gøre det.

Rasmus Nordqvist spurgte, hvad regeringen ville gøre for at øge legitimiteten af, kendskabet til og interessen for europaparlamentsvalget. Man bakkede ikke op om ideen om en spitzekandidat, men hvad foreslog man så?

Søren Søndergaard gav sin generelle støtte til regeringens indstilling – inklusive afvisningen af det syrede forslag om en spitzekandidat. Han forstod dog ikke, hvorfor regeringen ikke var mere tydelig i forhold til mindretalsbeskyttelse. Det ville være naturligt af Rådet at sige, at EU har interesse i, at alle lande har en valglovgivning, der sørger for, at mindretal er repræsenterede, men her begrænsede man mindretallets mulighed for at komme til orde. Indførte man en spærregrense på 5 pct., var det interessante den manglende diversitet. EU-Parlamentet er jo de nationale mindretal, og man ville kunne lave valgeregler, der gør, at de mindretal, som er betydeligt større end f.eks. det grønlandske og som eksisterer selv i lande, der har mere end 50 kandidater, ikke har mulighed for at blive valgt. Så hvorfor sagde regeringen ikke klart og tydeligt, at den ikke ville bakke op om nogen former for spærregrense? Landene kunne selv indføre en sådan, men det var ikke op til Rådet at

indføre en spærregrænse, der forhindrer nationale mindretal i at blive repræsenteret i Europa-Parlamentet.

Peter Hummelgaard Thomsen bakkede op om regeringens linje.

Udenrigsministeren svarede, at der var mindst ét land, der ønskede en spærregrænse. Der var langt op til, at lande med mere end 35 mandater i Parlamentet havde muligheden for at indføre en spærregrænse på mellem 2 og 5 pct. Han syntes, at det gav god mening: Tyskland med en national spærregrænse på 5 pct. kan ikke indføre den samme spærregrænse i forhold til Europa-Parlamentet, hvis der ikke ligger europæisk lovgivning bagved. Så må man løse problemet for at tage hensyn til et lands ønske. Det skulle i høj grad være op til det enkelte land at definere grænsen, så det ikke sker på et overordnet europæisk plan.

Ministeren sagde, at det var godt, hvis Rasmus Nordqvist nationalt blev en form for spitzkandidat ved næste europaparlamentsvalg. Ministeren var dog ikke tilhænger af europæiske spitzkandidater; kun nationale repræsentanter. For at sikre legitimiteten kunne medlemsstaterne f.eks. øge fokus på udveksling af oplysninger om vælgere, hvilket kunne bidrage til bedre kontrol med dobbelt stemmeafgivning på tværs af grænser. Man kunne også indføre et krav om tidsfrist for opstilling af kandidatliste til europaparlamentsvalget på mindst 4 uger før valgdatoen, så man får mulighed for en længere valgkamp i medlemsstater, hvor tidsfristen er meget kort. Det var også en mulighed, at nationale partier kan anmode om at få navnet på den europæiske partigruppe, som partiet tilhører, på stemmesedlen. Det vil kunne bidrage til et større kendskab til de partigrupper, som man giver sin stemme til. Ministeren havde f.eks. selv oplevet, at det kunne være et paradoks, at Det Radikale Venstre og Venstre er medlem af samme gruppe, nemlig ALDE-gruppen. Det var udmærket at få den oplysning ud i det åbne. Sidst, men ikke mindst skulle man sørge for at deltage mest muligt i debatter op til valget. Der skulle dog ikke herske tvivl om, at det var svært at få en løbende debat om, hvad der foregår i Parlamentet. Hvis Rasmus Nordqvist blev valgt, ønskede ministeren af et oprigtigt hjerte, at det lykkedes bedre end for andre, der har haft en plads i Parlamentet – inklusive ministeren selv – at få skabt national opmærksomhed om nogle af de meget interessante debatter, der finder sted i Parlamentet. Det havde alle de tidligere europaparlamentsmedlemmer ønsket og forsøgt at gøre på forskellig vis. Selv havde ministeren skrevet tre bøger i sin tid som medlem, mens andre havde skrevet klummer, kronikker, deltaget i debatprogrammer etc.

Søren Søndergaard citerede fra samlenotatet: "Der er dog et udestående på det centrale forslag om obligatorisk spærregrænse på 2 (til 5) pct., der vil påvirke enkelte af de større lande, da et medlemsland ikke kan støtte det" – altså ikke støtte en obligatorisk spærregrænse på 2 til 5 pct. Det lod til, at et flertal i Rådet gerne så, at der blev truffet beslutning om denne obligatoriske spærregrænse, men hvorfor skulle EU blande sig i det? Det kunne man overlade til landene. Det går imod, hvad ministeren selv sagde, og nogle af ministerens argumenter på andre områder. Han opfordrede dermed ministeren til at meddele, at Danmark ikke kunne støtte forslaget, fordi det ville medføre en indskrænkning af mindretals mulighed for at være repræsenteret. Man talte kun om lande med mere end 35 pladser i

Parlamentet, så hvis der fremover ikke var plads til et nationalt mindretal, der f.eks. repræsenterer 4,9 pct. af stemmerne i et land, var der et problem med diversiteten.

Kenneth Kristensen Berth tilsluttede sig Søren Søndergaards kommentarer. Det var muligt, at han ikke havde hørt efter, men havde ministeren svaret på, om Tyskland var for eller imod spærregrænsen? Han var klar over, at partiet N-VA i Belgien havde sagt, at de ikke ville være med til det, men der var altså en diskrepans mellem det, han hørte fra Parlamentet om den tyske holdning, og det som ministeren sagde.

Udenrigsministeren svarede, at det ikke var tyskerne, der var imod en obligatorisk spærregrænse. Der kunne være tilfælde med lande, hvor man forsøgte at imødekomme et nationalt ønske om at indføre en spærregrænse, men hvor det ikke kan lade sig gøre, hvis der ikke var et europæisk lovgrundlag bag. Det problem forsøgte man her at løse. Ministeren bakkede op om den foreslåede løsning.

Søren Søndergaard hørte ministeren sige, at der var tale om noget teknisk: Et land, der med et kæmpe flertal ønsker at indføre en spærregrænse, kan ikke gøre det, hvis den nationale selvstændighed er så ringe, at man ikke kan gennemføre det, med mindre der er en tilsvarende EU-lovgivning. Det afspejlede et problem i sig selv, og hvis det var rigtigt, kunne man bare indføre en spærregrænse på mellem 0 og 5 pct. eller mellem 0,1 og 5 pct. Det ville være fuldt ud muligt, hvis man ønskede at forsvare diversiteten. På den måde ville man både imødekomme de lande, der åbenbart ikke kan vedtage noget selv uden en tilsvarende EU-lovgivning, og man vil sikre diversiteten.

3. Eventuelt

Udenrigsministeren: Kommissionens udvidelsespakke med landerapporter for de syv udvikleslande ventes offentliggjort den 17. april. Det er forventningen, at Kommissionen vil præsentere udvidelsespakken på rådsmødet under punktet "Eventuelt."

4. Siden sidst

Udenrigsministeren: Jeg vil kort orientere om den seneste udvikling vedrørende Tyrkiet-faciliteten, hvor der er ved at være enighed om, hvor pengene til genopfyldningen skal komme fra.

Udviklingen er gået hurtigere end forventet. På Coreper i går var der tegn på, at der allerede i næste uge kan laves et kompromis. Jeg vil derfor snarest sende et samlenotat til udvalget med henblik på, at regeringen hurtigt vil kunne forelægge beslutningen om finansiering af næste del af EU-Tyrkiet-aftalen til forhandlingsoplæg.

Forhandlingerne er heldigvis gået den rigtige vej. Kompromisset synes at indebære, at størstedelen af de nye 3 mia. euro finansieres via EU-budgettet. Det vil i givet fald betyde, at vi ikke kommer til at bruge alle de midler, vi har sat af til formålet på finansloven. Det vil være glædeligt.

Baggrunden er, som I ved, at det i 2016 blev aftalt i EU-Tyrkiet-erklæringen, at når de første 3 mia. euro til flygtningefaciliteten for årene 2016 og 2017 er ved at være brugt, vil EU mobilisere yderligere 3 mia. euro indtil slutningen af 2018 baseret på den eksisterende aftale.

Derfor besluttede vi allerede i forbindelse med finansloven for 2018 at afsætte Danmarks andel af denne genopfyldning af flygtningefaciliteten. Siden da har vi arbejdet for, at genopfyldningen i videst muligt omfang skal ske via EU-budgettet. Kommissionen derimod har foreslået, at medlemslandene skulle hoste op med størstedelen af de 3 mia. euro gennem nationale bidrag. Vi forventer, at der ultimo maj skal indgås en aftale med Kommissionen om disse bilaterale bidrag.

Jeg ved, at udvalget her er meget interesseret i andre aspekter af aftalen med Tyrkiet. Jeg vil se frem til at drøfte de spørgsmål på det kommende samråd og til forespørgselsdebatten, ligesom regeringen vil svare på de skriftlige spørgsmål, der er kommet.

Rasmus Nordqvist kunne høre på ministeren, at han gerne ville vente med at tale om Tyrkietfaciliteten, men ville gerne vide, om flygtningeaftalen skulle forlænges i sin nuværende form, og at diverse afsløringer om forhold i Tyrkiet ikke var taget i betragtning.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3612 (landbrug og fiskeri) den 16. april 2018

EUU alm. del (17) – bilag 564 (kommenteret dagsorden)

Punkt 1-2 blev forelagt af ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde, mens punkt 3-5 blev forelagt af miljø- og landbrugsministeren. Punkterne 1-4 var på dagsordenen, mens punkt 5 var til tidlig forelæggelse. Alle punkter var til orientering.

1. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om en flerårig plan for fiskebestande i de vestlige farvande og tilstødende farvande og fiskeriet efter disse bestande, ændring af forordning (EU) 2016/1139 om en flerårig plan for Østersøen, og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 811/2004, (EF) nr. 2166/2005, (EF) nr. 388/2006, (EF) 509(2007 og (EF) nr. 1300/2008

– *Præsentation og udveksling af synspunkter*

KOM (2018) 0149

Rådsmøde 3612 – bilag 2 (samlenotat side 2)

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde: Dette forslag er et i rækken af ensartede forvaltningsplaner for fiskebestandene i EU's farvande, der udarbejdes som led i reformen af den fælles fiskeripolitik. Forslaget ligger tæt op ad planen for Nordsøen, der er tæt på at blive vedtaget.

Danmark har ikke fiskeriinteresser i de vestlige farvande efter arter, der direkte reguleres af planen, som bl.a. torsk, kuller og jomfruhummer.

Regeringen kan generelt støtte hensigten om at sikre et bæredygtigt fiskeri og finder det generelt vigtigt, at reglerne er enkle, kontrollerbare og omkostningseffektive og i tråd med EU's politik for fiskerikontrol.

Regeringen kan endvidere støtte ændringen af Østersøplanen, der giver mulighed for hurtig tilpasning af mål for bestandene i henhold til den videnskabelige rådgivning – en mulighed, der også er indarbejdet i forslaget til planen for de vestlige farvande og i planen for Nordsøen. Der er tale om en ny mekanisme. Regeringen vil derfor arbejde for en løbende evaluering af anvendelsen af mekanismen for hurtig tilpasning, der således fremover vil blive anvendt i flere forvaltningsplaner. Det vil være fornuftigt at holde øje med, hvordan den kommer til at fungere i praksis.

2. Henstilling til Rådets afgørelse om bemyndigelse af Kommissionen til på Den Europæiske Unions vegne at indlede forhandlinger om indgåelse af en bæredygtig fiskeripartnerskabsaftale med tilhørende protokol med Republikken Gambia

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 16. april 2018, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse.*

Rådsmøde 3612 – bilag 2 (sammenotat side 9)

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde: EU har tidligere haft en fiskeripartnerskabsaftale med Gambia, der udløb i 1996. Regeringen henholder sig til de principper, der blev fremlagt på samrådet om fiskeripartnerskabsaftaler i Folketingets Fødevarerudvalg den 12. januar 2011. Regeringen lægger vægt på, at en aftale skal opfylde de generelle principper om fiskeripartnerskabsaftaler, der fremgår af Rådets konklusioner om fiskeripolitikens eksterne dimension af 19.-20. marts 2012 og grundforordningen.

Søren Søndergaard spurgte, hvorfor ministeren ikke bad om et mandat til aftalen med Gambia.

Rasmus Nordqvist påpegede, at der er stor forskel på EU's omfattende industrifiskeri efter tun i havet ud for Gambia og det lokale erhvervs kystnære fiskeri fra 1.200 kanoer. Ifølge evalueringsrapportens konklusioner kunne aftalen blive til fordel for begge parter. Kunne ministeren sætte lidt flere ord på, hvordan den kunne blive det? Det var fint, at man sikrede fiskebestandenes bæredygtighed, men det var også vigtigt at sørge for, at Gambias fiske-sektor fik gavn af aftalen.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde svarede Søren Søndergaard, at regeringen normalt ikke søger mandat til mindre aftaler, som ikke involverer danske fiskeriinteresser.

Til Rasmus Nordqvist sagde hun, at tanken med aftalen var at opnå et integreret samarbejde på fiskeriområdet med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling af fiskeriet. Som det fremgik af evalueringsrapporten, var Gambias fiskeriforvaltning udfordret af små budgetter, gamle og få instrumenter til overvågning og kontrol samt et underkvalificeret personale. En fiskeripartnerskabsaftale blev vurderet til at være den bedste løsning ud fra de samlede mål om bæredygtighed og samarbejde om overvågning, kontrol og forvaltning af fiskeriet. En aftale ville også bidrage til at skabe arbejdspladser gennem bestemmelser om at medtage lokal arbejdskraft ombord på fartøjerne.

Rasmus Nordqvist mente ikke, at EU behøvede få kvoter til gengæld for at hjælpe andre lande med at sikre et bæredygtigt fiskeri og overvågning af bestandene, for EU har et medansvar for overholdelse af FN's verdensmål. Regeringen burde være blandt dem, der talte for, at det er vigtigere at passe på verdenshavene og hjælpe med, at lokale fiskere kan leve af deres erhverv end at sikre sig retten til at fange tun. Man havde set i andre lande end Gambia, hvordan de lokale fiskere bliver skubbet til side, når udenlandske industrifartøjer

kommer til, og det sætter så migrationer i gang. Man var nødt til at se det hele i et lidt bredere perspektiv.

Han påpegede, at ministeren netop havde søgt om mandat til en fiskeripartnerskabsaftale med Marokko, selv om Danmark ikke har fiskeriinteresser ud for Marokkos kyst. Aftalen med Gambia kunne dermed godt sammenlignes, så det var underligt, at ministeren ikke søgte mandat til den.

Kenneth Kristensen Berth spurgte, om ministeren kunne løfte sløret for størrelsesordenen af aftalen med Gambia sammenlignet med aftalen med Marokko. Der lå vel ingen høringssvar eller holdningstilkendegivelser fra danske fiskeriorganisationer om muligheder for at fiske ud for Gambias kyst? Hvad er de mere nøjagtige kriterier for, hvornår man søger mandat til den slags aftaler? Udvalget havde haft den samme debat om handelsaftaler, hvor det også er svært at gennemskue kriterierne for, om der skal søges mandat. Ministerne forstår sikkert sondringen, men det er vigtigt, at Folketinget også gør.

Søren Søndergaard mindede om, at det var relevant for ministerens ligestillingsressort, at kystnært fiskeri skaber mange job til kvinder. I Vestafrika er det mændene, der tager ud og fisker, mens det er kvinderne, der renser og forarbejder fiskene langs kysten. Det var vigtigt at fastholde de lokale erhverv for at undgå flere migrationer.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde svarede, at regeringen netop forventede, at støtte til udvikling af en bæredygtig fiskerisektor i Gambia ville indgå i en fremtidig aftale. Man ville kunne støtte den lokale forarbejdningsindustri ved at stille krav om, at en vis andel af landingerne finder sted i partnerskabslandet. Man skulle også huske, at fiskeripartnerskabsaftalerne omfatter en eksklusivitetsklausul, så EU-fartøjer alene kan fiske inden for de rammer, en sådan aftale fastsætter. Der ville ikke kunne indgås private aftaler oveni.

Til spørgsmålene om, hvorfor hun ikke søgte mandat, svarede hun, at den daværende regering i februar 2011 havde indhentet et standardmandat til anvendelse ved forhandlingsmandater til Kommissionen om fiskeriprotokoller. Kun når aftalen er af væsentlig politisk og økonomisk betydning for Danmark, skal der indhentes et særligt mandat. Regeringen havde skønnet, at aftalen med Marokko havde tilstrækkelig politisk vægt til, at der måtte et mandat til, men det var ikke tilfældet med aftalen med Gambia.

Rasmus Nordqvist var stadig skeptisk over for oplægget, for erfaringen viste, at EU-fartøjer i afrikanske lande ganske vist tager lokal arbejdskraft med på fartøjerne, men samtidig presser de det lokale kystnære fiskeri. Man burde i højere grad sørge for at sikre, at en aftale ikke får negative konsekvenser for Gambias egen fiskerisektor.

Han opfordrede udvalget og ministeren til at revidere standardmandatet til forhandlinger om fiskeripartnerskabsaftaler, da 2011 efterhånden var længe siden, og der havde været flere folketingsvalg imellem.

Formanden sagde, at udvalget kunne gå i dialog med ministeriet om revision af standardmandatet, men det ville kræve opbakning fra begge parter.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde påpegede til Rasmus Nordqvists kommentar om det lokale erhverv, at der ikke var tale om et udviklingsprojekt eller bistandsmidler. Aftalen handlede om et integreret samarbejde på fiskeriområdet. Med al respekt for medlemmerne opfordrede hun til, at man studerede evalueringsrapporten nøjere.

Kenneth Kristensen Berth var ikke klar over, at der forelå et standardmandat. Han var enig med Rasmus Nordqvist. Der var ikke ret mange medlemmer tilbage, som også sad i udvalget i 2011. Kunne man finde det mandat frem til udvalget til eventuel revision?

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde ville sørge for, at mandatet tilgik udvalget. Hun anbefalede, at udvalget holdt fast i, at der skulle være et standardmandat, så man undgik, at der skulle indhentes mandat til hver eneste fiskeriaftale?

3. Kommissionens forslag til direktiv om illoyale handelspraksisser mellem virksomheder i fødevarerforsyningskæden

– *Præsentation og evt. udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3612 – bilag 1 (sammenfatning side 2)

EUU alm. del (16) – bilag 334 (udvalgsmødereferat side 496, senest behandlet i EUU 9/12-16)

Miljø- og fødevarerministeren: Kommissionen offentliggjorde sit forslag i går. Ideen med forslaget skulle være at styrke landmanden i forhandlingerne med køberen af hans produkter. Forslaget forbyder således visse praksisser i forholdet mellem en leverandør, som er en lille eller mellemstor virksomhed og en køber, som er en større virksomhed.

Der lægges f.eks. op til et forbud mod betaling senere end 30 dage efter levering af letfordærlige varer, ligesom forslaget vil forbyde, at køberen kan ændre leveringsvilkår med tilbagevirkende kraft.

Rent praktisk ventes forslaget at lægge op til en minimumsharmonisering. Det betyder, at medlemsstaterne kan vedtage skrappe nationale regler, så længe de er i overensstemmelse med reguleringen af det indre marked.

Fra dansk side har vi ikke efterspurgt EU-regulering på dette område, men det har mange andre lande. Det skyldes formentlig, at danske landmænd takket være andelsbevægelsen står relativt stærkere end mange af deres europæiske kolleger. Det er derfor vigtigt for regeringen, at forslaget ikke fører til, at den danske andelsorganisering kommer i klemme, eller at reglerne medfører konkurrenceforvridning.

På rådsmødet er der tale om en første præsentation fra Kommissionen, så det er en sag, som vi vender tilbage til.

4. Opfølgning på rådskonklusioner om fødevaretab og madaffald inklusive madspild fra juni 2016

– *Orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.*

Rådsmøde 3612 – bilag 1 (samlenotat side 6)

EUU alm. del (16) – bilag 299 (særberetning fra Den Europæiske Revisionsret)

EUU alm. del (15) – bilag 842 (udvalgsmødereferat side 1216, senest behandlet i EUU 15/6-16)

Miljø- og fødevareministeren: Hvis man skal gøre det kort, kan man sige, at det er et område, hvor der er stor politisk bevågenhed både i Kommissionen og i Parlamentet. Men vi er stadig langt fra mål, især når man tænker på målsætningen fra FN's bæredygtigheds-mål om at halvere mængden af madaffald og madspild i husholdningerne inden 2030.

Madspild er et vigtigt område for regeringen og for mig som minister, og derfor er det også et centralt tema på fødevaretopmødet "Better Food for More People" i København i august.

I EU-regi støtter vi arbejdet med at udvikle en fælles metode til at måle madspild. Vi skal også i EU adressere nogle af de barrierer som ligger i handelsnormerne. Det gør det svære at sælge eksempelvis frugt og grønt, som i stedet må kasseres.

Andre medlemslande har også ideer til løsninger. Derfor er det positivt, at der er etableret en fælles platform for udveksling af ideer med alle medlemslande og relevante interessenter på tværs af EU.

5. Kommissionens henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en global miljøpagt

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 16. april 2018, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2018) 0138

Rådsmøde 3612 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Miljø- og fødevareministeren: Forventningen er, at der på et kommende rådsmøde vil blive truffet beslutning om et mandat for Kommissionen. Regeringen ser positivt på ideen om en global miljøpagt, men lægger vægt på, at den bringer merværdi i forhold til de eksisterende internationale aftaler på miljøområdet.

Der er fortsat mange usikkerheder i forhold til at komme i gang med forhandlingerne om en global miljøpagt. Det gælder både indhold og proces, som fortsat drøftes i FN i New York. Der er således fortsat ikke vedtaget en resolution, som overhovedet giver mulighed for at påbegynde forhandlingerne.

Det er muligt, at man i løbet af april kan nå til enighed om en resolution, som vil betyde startskuddet for de egentlige forhandlinger. Og så skal EU selvfølgelig være klar. Derfor er sagen på i dag.

6. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Siden sidst

Miljø- og fødevareministeren: Jeg vil nævne to kommende domme fra EU-Domstolen om miljøvurderingsdirektivet og kravet om strategisk miljøvurdering af programmer og planer. Det drejer sig om to sager om byplanlægning i Belgien. I begge sager er spørgsmålet, om en konkret retsakt skulle have været miljøvurderet, fordi de kan siges at udgøre et program eller en plan i forhold til definitionerne i miljøvurderingsdirektivet.

Den danske regering afgav mundtligt indlæg i sagerne ved EU-Domstolen i november 2017. Danmark opfordrede EU-Domstolen til at præcisere sin brede fortolkning af miljøvurderingsdirektivets definition af planer og programmer, dvs. kravene til, hvornår der skal foretages strategisk miljøvurdering. Det er væsentligt at vide, hvornår love og bekendtgørelser er omfattet af kravet om miljøvurdering.

Seneste nyt i sagen kom den 25. januar i år, hvor Generaladvokaten kom med sit forslag til afgørelse. Generaladvokaten bemærkede, at EU-Domstolens hidtidige praksis muligvis har udvidet anvendelsesområdet for miljøvurderingsdirektivet ud over det tilsigtede fra EU-lovgivers side og ud over det, som medlemslandene kunne have forudset.

Generaladvokaten bemærkede endvidere, at de foreliggende sager ikke var egnede til at tage dette spørgsmål op. Derfor opfordrede Generaladvokaten EU-Domstolen til at afvente en mere velegnet sag. EU-Domstolen forventes at afsige sin dom inden sommerferien.

Afslutningsvis vil jeg blot henvise til to tidligere oversendte orienterende notater, der behandler denne problematik.

Punkt 4. Modtagelse af deputation: Nord Stream 2 om de europæiske aspekter og EU-delen af projektet

Deputationen udgjorde:

Markela Dedopoulos, ansvarlig for kommunikation og public affairs, Nord Stream 2 i Danmark

Jacob Skou, Rambøll, projektleder og miljørådgiver, Nord Stream 2 i Danmark

Markela Dedopoulos sagde, at Nord Stream 2 er ejet af Gazprom og har fem vestlige investorer (Østrig, Holland, England, Tyskland og Frankrig). Disse investorer har forpligtet sig til at investere halvdelen af anlægsudgifterne til projektet. Projektet er i øvrigt privatfinansieret og koster dermed ikke skatteyderne noget. Når man ønsker at bygge en rørledning fra Rusland til Tyskland, hænger det sammen med et fald i EU's egenproduktion af naturgas. Der vil dermed være et gasunderskud, der skal dækkes. Nord Stream kan dog ikke levere fuldt ud – faktisk kan man kun dække en tredjedel af behovet, hvis man kører på fuld kraft i leveringen af gas til Europa, og det er der ingen rørledninger, der gør. Beregningerne af gasforbruget i Europa fremover er EU's egne og er baseret på det eksisterende niveau for gastilførsel til det indre marked. Den ukrainske rørledning er med i beregningerne, så man kalkulerer altså med, at den også leverer gas i fremtiden.

Før i tiden var gasmarkedet sådan indrettet, at gasleveringerne skete fra leverandør til forbruger, men fra 2010 havde EU gjort det gældende, at der skal være interkonnektorer (rørledninger) så vidt muligt til alle lande, så ingen bliver afhængige af en enkelt leverandør, og så gassen kan flyde begge veje. Det betyder, at der i dag stort set ikke er lande uden interkonnektorer, og de rørledninger, der mangler at blive udført, skal bygges i en nær fremtid. Gas sælges i øvrigt på auktioner, så har man ikke lyst til at købe russisk gas, kan man lade være med det.

Hvad angår den økonomiske fordel, som Nord Stream 2 vil medføre, udgør den 500 mio. kr. for Danmarks vedkommende, og firmaer som Rambøll og Blue Water Shipping i Esbjerg er involveret.

Om den lovgivning, der regulerer Nord Stream 2, kan man sige, at de nationale love i de lande, der giver tilladelse til ansøgningen, skal tage højde for EU-direktiver og internationale konventioner. Lovgivningen drejer sig især om de miljømæssige og sikkerhedsmæssige perspektiver inden for sejlads og skibsfart. Den 1. januar 2018 trådte en særlig lov om, at udenrigsministeren kan tilsidesætte miljøhensyn til fordel for udenrigspolitiske hensyn, i kraft. Den nye bestemmelse gælder for et specifikt farvand, nemlig et afgrænset territorielt farvand rundt om Bornholm. Zonen rundt om det territoriale farvand er international, og her gælder FN's Havretskommissions regler – og ikke den nye lov.

Der havde været et ønske fra bl.a. Danmark om, at man kan træffe beslutninger om Nord Stream 2 på EU-niveau. Det ønske er det ikke lykkedes at få opfyldt, fordi der ikke er juridisk hjemmel til, at EU kan forhandle og give tilladelse til at bygge rørledningen. I 2015 diskuterede man, om den tredje energipakke var gældende for gas importeret til EU, men

Kommissionens Juridiske Tjeneste afgjorde, at den kun gjaldt for gas på det indre marked. Der havde efterfølgende været snak om et forhandlingsmandat med Rusland på grund af det juridiske tomrum i den tredje energipakke, men Rådets Juridiske Tjeneste havde afvist det med den begrundelse, at tomrummet ikke eksisterer: nationale love tager allerede højde for EU-direktiver og internationale konventioner. Et ændringsforslag til gasdirektivet var blevet fremlagt, og Rådets Juridiske Tjeneste havde vurderet, at det strider imod reglerne hos FN's Havretskommission.

Kort sagt kan man sige, at gasdirektivet regulerer driften af kommercielle rørledninger, tekniske regler og adgang for tredjeparter, ejerskabsadskillelse og tariffer, men det kan til gengæld ikke bruges som grundlag for, at f.eks. Energistyrelsen godkender en beslutning om en etableringstilladelse til Nord Stream 2. Den danske energiminister havde i et svar til Nikolaj Villumsen anerkendt, at det på baggrund af revisionen af gasdirektivet ikke var muligt i EU-sammenhæng at afvise Nord Stream 2.

Jacob Skou henviste til et kort, hvorpå man kunne se de allerede etablerede rørledninger og den fortrukne rute for Nord Stream 2. Man havde i planlægningen af Nord Stream 2 haft gavn af erfaringerne om anlæg og drift af første rørledningssystem. I planlægningen så man på flere forskellige ruteføringer både nord, syd og øst for Bornholm. Man var i tæt dialog med de danske myndigheder, og alle råd og vejledninger blev fulgt. Energistyrelsen vurderede, hvad der var den bedst mulige rute ud fra både sejladsikkerhedsmæssige og miljømæssige hensyn. I 2009 efter godkendelsen af det eksisterende Nord Stream-rørledningssystem spurgte Europaudvalget daværende klima- og energiminister om rutevalget. Spørgsmålet blev besvaret af Energistyrelsen, der bl.a. redegjorde for, at man havde set på flere forskellige ruter, og at den valgte rute af de danske myndigheder blev anset for at være den bedste. Med udgangspunkt i dialogen med de danske myndigheder om Nord Stream 2 og i de miljøundersøgelser, der var lavet, var det fortsat vurderingen, at den ansøgte rute var den bedst mulige i dansk farvand.

Søren Søndergaard kunne forstå, at anlægsinvesteringerne var på 60 mia. kr., men hvad var afskrivningstiden beregnet til?

Markela Dedopoulos svarede, at hun ikke lå inde med den oplysning, og at hun heller ikke var sikker på, at investorerne ville oplyse om det. Den mulige varige levetid for rørledningen er op til 50 år.

Mødet sluttede kl. 13.18